

Den krushuvade pelikanen blev godkänd för publicering i kategori A.
ORARNA, GÄVLE, GÄSTRIKLAND, 21 JULI 2025 | FOTO: DANIEL BÄCKSTEDT



2/25 • Meddelande från Raritetskommittén • mötet 31 okt.–2 nov. 2025



Rk-nytt

Raritetskommittén (Rk) höll sitt höstmöte på Ottenby fågelstation den 31 oktober–2 november 2025. Närvarade gjorde Niklas Andersson, Aron Edman, Måns Grundsten, Juho Könönen och Björn Malmhagen (ordförande) medan Magnus Corell deltog via länk. Raul Vicente hade förhinder. Ca 175 rapporter behandlades.

Det 6:e Nordiska Rk-mötet

Mötet arrangerades av svenska raritetskommittén och hölls på Ottenby i slutet av augusti. På mötet deltog 21 ledamöter från Sverige, Danmark, Norge, Finland och Estland. Mötet syftar framför allt till att öka samarbetet mellan de nordiska raritetskommittéerna för att skapa samsyn kring bedömningar och publiceringar. Mötets föreläsningar och diskussioner handlade bland annat kring publicering med stöd av DNA-analyser, ljudupptagningar/sonogram, fältbestämning av tofsbivräk, fältbestämning av himalayagam, intressanta ruggningsstrategier hos vissa sibiriska tättingar, samt workshops kring flera svårbedömda taxon till exempel sydöstliga ärtsångare, beringärlor och gulnäbbade/diomedesliror. Nästa möte planeras att hållas om två–tre år i Danmark.

Rk på Facebook

Följ Svenska raritetskommittén på Facebook för nyheter så är du säker på att inte missa något av vikt!

Borttagna och tillkomna Rk-arter

Rk har beslutat att från och med 2026 släppa granskningen av fynd av grönlandsbläsgås (45 fynd), blåvingad ärta (31 fynd), amerikansk sjöorre (55 fynd varav ca 40 fynd de sista 15 åren) och hona vitnackad svärta (9 fynd av honor) till de regionala rapportkommittéerna. Stora mörka bläsgäss, med kraftiga svarta bukteckningar, gula näbbar och ben bör kunna publiceras som grönlandsbläsgäss. När det gäller amerikansk sjöorre bör proportioner inklusive halsens tjocklek beskrivas och noggrann dokumentation av näbbens exakta färg och form för publicering. Honor av både vitnackad svärta och framför allt amerikansk sjöorre är mycket svårbestämda och rapporteras väldigt sällan och bör fortsättningsvis vara väldokumenterade för publicering. Rk bedömer det som låg risk att beslutet kommer leda till en felaktig fyndbild av arterna.

Vidare har Rk beslutat att från och med 2026 ta tillbaka alpseglare och nordsångare som Rk-arter med rapportkrav. Alpseglare ses inte varje år i Sverige och fynden utgörs nästan alltid av kortvariga och tillfälliga observationer. För att få en mer enhetlig bedömning av fynden kommer Rk ta över granskningarna från de regionala rapportkommittéerna. Av Sveriges 44 fynd av alpseglare är endast sju fotodokumenterade. Fynd av alpseglare granskades av Rk fram till och med 2002. Skälet till att nordsångare tas tillbaka är bl a sentida taxonomiska förändringar där nordsångaren delats upp

I KORTHET

TILL RKK

- Från och med 2026 blir alpseglare och nordsångare återigen Rk-arter,
- Från och med 2026 lämnas granskningen av fynd av grönlandsbläsgås, blåvingad ärta, amerikansk sjöorre och hona vitnackad svärta till de regionala rapportkommittéerna.
- Dessa förändringar framgår av listan över *Borttagna och tillkomna Rk-arter* (se birdlife.se/rk).
- Rk uppmanar Rk att hjälpa till att driva in Rk-rapporter på de obsar av Rk-arter som läggs in i Artportalen.
- Om en rapport saknar viss dokumentation, trots att det finns exempelvis foton i Artportalen, ombeds Rk begära komplettering innan rapporten skickas vidare till Rk.
- Utan dokumentation i själva rapporten blir det inget godkännande!

TILL RAPPORTÖRER

- Bifoga dina – och andras – foton!
- Bajsprover – förvara torrt & kallt + kontakta magnus.corell@gmail.com

i tre snarlika arter: nordsångare, kamtjatkasångare och japansk sångare, där bland annat sången och locklåten skiljer de tre arterna åt. I norra Finland finns ett fynd av sjungande kamtjatkasångare, så det är inte helt otänkbart med en framtida sjungande fågel i norra Sverige. Utanför norra Lappland sommartid är nordsångare en mycket ovanlig art och en tyst individ kan till exempel vara svår att skilja från lundsångare eller sibirisk lundsångare.

Publicering av fynd med stöd av DNA

Fler svårbestämda fåglar artbestäms idag med stöd av DNA-analyser. Rk vill nu förtydliga och skärpa policyn kring hur resultaten av DNA-analyser ska rapporteras.

RARITETSKOMMITTÉNS (RK) UPPDRAG

är att kvalitetssäkra fynd av nationellt sällsynta och/eller svårbestämda taxa samt bära det huvudsakliga ansvaret för kategorisering av den svenska fågelfaunan enligt Association of European Rarities Committees (AERC) indelning. Rk ansvarar också för ställningstaganden rörande vilka taxa som anträffats i Sverige. Det bör understrykas att Rk endast bedömer om en fyndbeskrivning uppfyller fastslagna kriterier för publicering. Rk kommenterar eller avgör därmed inte själva artbestämningen av en rapporterad fågel, utan det är något kommittén lämnar till rapportören.



Lammgamen – som var rätt mycket större än en kråka – vid Kullaberg blev placerad i kategori E. KARLSRO, MÖLLE, SKÅNE, 24 MAJ 2025 | FOTO: JONAS LILLVIK

I flera sentida fall har det rapporterats fynd till Rk där resultatet från analysen endast har beskrivits i en enstaka kort mening utan att själva rådatan har kommit Rk tillkänna. Detta skapar ett stort problem vad gäller spårbarhet/arkivering. För att publicera fynd med stöd av DNA-analys, kräver Rk härmed få komplett resultat inklusive rådata (till exempel kopia på resultatet av sekvenseringen) eller åtminstone en öppen länk till exempelvis till en on-line genbank där resultaten har laddats upp. Analogin för att förstå kravet skulle vara att i raritetsrapporten ange att det finns fotografier på fågeln utan att bifoga bilderna. Det kan finnas situationer där det DNA-referensmaterial som sekvenseringen har jämförts med har ändrats eller blivit mer komplett vilket kan göra att en ny jämförelseanalys kan behöva genomföras, om då rådata saknas försvinner den möjligheten.

Krushuvad pelikan i kategori A

Årets mest omtalade fynd var den krushuvad pelikan som sågs på många platser i Sverige under sommaren. Fågeln sågs först i Ändsjön, Jämtland 9.6. Fågeln var subadult (bedöms som 3k) och omärkt. Förutom i Sverige sågs samma fågel på Åland samt på Lofoten i Norge. I augusti efter sista observationen i Sverige sågs vad som förmodas vara samma fågel även i Polen. Krushuvad pelikan finns till exempel på många olika djurparker i Europa. Och förrymda pelikaner både krushuvade, vita och rosaryggade förekommer sporadiskt i Europa och måste noggrant beaktas vid eventuella fynd i Sverige. När det gäller

DNA-analyser – tips & kontakt

Om du samlar in fågelbajs från någon intressant individ – torka provet och lägg det sedan i frysen! Även fjädrar är av intresse, förstås. Kontakta sedan Raritetskommittén på adressen magnus.corell@gmail.com

den aktuella fågeln fanns det ingenting i fågelns dräkt (endast förväntat normalt slitage) eller uppträdande tyder på att fågeln har sitt ursprung i fångenskap. Vidare finns ett dokumenterat sommarfynd 2006 av en ringmärkt fågel som sågs i Polen och i Danmark. Denna fågel 2006 var ringmärkt i häckningsområdet och bevisar att krushuvad pelikan spontant kan dyka upp i Östersjöområdet. Sammantaget gör Rk bedömningen att årets fågel kan publiceras i kategori A och utgör härmed första fyndet i Sverige.

Lammgam vid Kullaberg 24 maj 2025

Fyndet av lammgam den 24 maj 2025 vid Kullaberg i Skåne bedöms ha sitt ursprung i den återintroducerade populationen i Alperna. Senaste forskning visar att denna population nu är demografiskt självförsörjande i kärnområdet, men fortfarande delvis beroende av utsättningar i periferin (Schaub m.fl. 2024). Vulture Conservation Foundation rapporterar samtidigt över 100 häckande par och rekordmånga flygga ungar (67 stycken) i Alperna under 2025 (4vultures.org). Trots denna positiva utveckling är populationen ännu inte formellt klassad som kategori C. Ett sådant beslut ska samordnas av AERC (Association of European Rarities Committees).

Ursprunget för den svenska fågeln är dessutom okänt – den kan vara vildfödd (då oklart ursprung för dess föräldrar) eller utplanterad. Mot denna bakgrund har fyndet placerats i kategori E. Framtida fynd av lammgam kan dock komma att placeras i kategori C när den alpina populationen formellt bedöms vara självförsörjande och uppfyller samtliga kriterier för detta.

Övriga godkända fynd

På Hoburgen, Gotland, ringmärktes en "rödsångare" 27.5, som vanligt med dessa sångare är artbestämningen svår och en utförd DNA-analys av ett fjäderprov kunde visa att fågeln matchade rödstrupig sångare av underarten *cantillans* (italiensk rödstrupig sångare), det blir första gången en rödstrupig sångare publiceras i Sverige med underartsetikett. Italiensk rödstrupig sångare tillförs härmed den svenska fågel-listan. Det första svenska vårfyndet av blek tornseglare gjordes 20.4 vid Finjasjön, Skåne, alltså väl innan de första tornseglarna brukar dyka upp i Sverige.

Ett axplock av övriga godkända fynd: amerikansk knölsvärta, Södermanland; tibetpipare (4:e fyndet), Skåne; gråhuvad vipa (2:a), Uppland; trädmås (5:e), Jämtland, det är första gången en trädmås i sommardräkt ses i Sverige; ringnäbbad mås (12:e) Uppland/Södermanland; grön biätare (9:e), Blekinge och Skåne; saxaalsångare (6:e), Blekinge; sumpcettia (4:e), Skåne; balkansångare (3:e), Öland; ökensångare (20:e och 3:e vårfyndet), Dalarna; dvärgsävsparr (2:a), Blekinge; och häcksparr (3:e), Skåne.

Raritetskommittén | birdlife.se/rk

REFERENS

➔ Schaub, M., Lörcher, F., Hegglin, D., & Arlettaz, R. (2024). Demographic assessment of reintroduced bearded vultures in the Alps: Success in the core, challenges in the periphery. *Ecological Solutions and Evidence*, 5, e12347.



Första adulta trädmåsen i Sverige. SUNNE, JÄMTLAND, 7 MAJ 2025 | FOTO: SIXTEN LINDBLOM